

ՄԵՐ ԹՂԹԱԾՐԱՐԸ

ԱՄՆ-ՈՒ ԾԵՐԱԿՈՅՏԻ ՃԱՆԱՉՄԱՆ ԲԱՆԱՁԵԲԸ ՏԱԿՆՈՒՎՐԱՅ Կ'ԸՆԷ ԱՆԳԱՐԱՅԻ, ԵՐԵՒԱՆԻ ԵՒ ԱՅԼՈՑ ԶԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՇԻՒՆԵՐԸ

Գալիֆորնիա Գուրիլերի խմբագրապետ Յարութ Սասունեան Հոկտեմբեր 27ին կը հաղորդէր հետեւեալ լուրը:

Մինչ Տաւուսօղլու Բաքու գացած էր ադրբեջանցի իր եղբայրներուն սիրտը առնելու, Ուաշինկթըն տակնուվրայ կ'ընէր Անգարայի քաղաքական հաշիւները: Արդարեւ, Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչման նոր բանաձեւ մը ներկայացուած է ԱՄՆ Մերակոյտին: Անսպասելի այս զարգացումը իրականութեան մէջ հզօր պատգամ մը կը յղէ ոչ միայն Թուրքիոյ, այլ նաեւ Հայաստանի, Ռուսաստանի, Եւրոպական Միութեան եւ ԱՄՆ-ու ղեկավարներուն: Թուրք ղեկավարները, ցաւ ի սրտին, կը նկատեն որ Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչման հարցը

չէ թաղուած: Թուրքիոյ Ուաշինկթընի դեսպանը՝ Շէնսօյ, առանց ժամանակ կորսնցնելու արդէն դատապարտած է Մերակոյտին ներկայացուած ճանաչման բանաձեւը: Ան, մանաւանդ, անպատեհ ու անժամանակ դատած է այս նախաձեռնութիւնը Թուրքիոյ Խորհրդարանին կողմէ Հայաստանի հետ համաձայնագրի քննարկման վաղորդայնին: Սակայն յարգելի դեսպանը մոռցած է նշել թէ ե՞րբ պիտի ըլլար յարմարագոյն պահը ճանաչման նման բանաձեւ ներկայացնելու համար Մերակոյտին: Ներկայիս, Թուրք ղեկավարները երկընտրանքի մը առջեւ կը գտնուին: Կամ Անգարա պիտի արագացնէ համաձայնագիրը վաւերացնելու գործընթացը եւ բոլորովին զայրացնէ

Ինչպէս խոստացած էինք մեր ընթերցողներուն, Նոր Յառաջի այս թիւը կը համախմբէ հայատառ մամուլի հարցերուն նուիրուած սիւթեր: Նորվան Արք. Չաքարեան, Յակոբ Պալեան, Սուրեն Շերիք, Պետրոս Հաճեան, Կարէն Սիմոնեան կ'անդրադառնան այս հարցին, քաջալեր հանդիսանալով Նոր Յառաջի առաջին քայլերուն ու անոր ծրագրին, որուն պիտի ծանօթանաք սոյն էջերուն մէջ:

Քարիւղով հարուստ իր ադրբեջանցի եղբայրները, կամ ալ վաւերացման գործընթացը ձգձգէ մինչեւ Ապրիլ 24, Ղարաբաղեան հարցին մէջ Հայաստանէն զիջումներ ձեռք ձգելու համար: Այս պարագային ալ խնդրոյ առարկայ կ'ըլլայ ճանաչման բանաձեւին ԱՄՆ-ու Խորհրդարանին կողմէ արդէն իսկ վաւերացուած ըլլալու վտանգը:

ՏԱՌՈՒՏՕՂԱՌԻ ԲԱՔՈՒԻ ՄԷՁ

“Համաձայնագիրը պիտի ծառայէ Լեռնային Ղարաբաղի հարցին Ադրբեջանի նպաստաւոր լուծումի մը յանգեւում”

ԹՈՒՐԿ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՏՈՒԱԻ ԱԴՐԲԵՋԱՆՅԻ ԻՐ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒՆ

Թուրքիոյ Արտաքին գործերու նախարար Ա. Տաւուսօղլու Հոկտեմբեր 22ին Բաքու գացած է մասնակցելու Մեծովեան Տնտեսական Գործակցութեան Յանձնաժողովի հերթական նիստին: Թուրք նախարարը առիթը օգտագործելով փորձած է հանդարտեցնել ադրբեջանական կիրքերը, որոնք ծայր աստիճան լարուած էին Թուրքիոյ դէմ, Հոկտեմբեր 10ին, Զիւրիխի մէջ հայ-թրքական համաձայնագրին ստորագրութենէն վերջ:

Նախագահ Ի. Ալիւեի եւ Արտաքին գործերու նախարար Է. Մամէդէարովի հետ տեսակցութիւններուն, Տաւուսօղլու փորձած է համոզել զանոնք, ըսելով որ համաձայնագիրը պիտի ծառայէ Լեռնային Ղարաբաղի հարցին Ադրբեջանի համար նպաստաւոր լուծումի մը յանգեւում:

Այս առնչութեամբ Տաւուսօղլու ըսած է մամուլի ներկայացուցիչներուն. “Ադրբեջանի հողային ամբողջականութիւնը մեզի համար նոյնքան կարեւոր է որքան Թուրքիոյ հողային ամբողջականութիւնը: Մենք Լեռնային Ղարաբաղը կը նկատենք որպէս գրաւեալ տարածք եւ ամէն ինչ պիտի ընենք որպէսզի ան վերստին ենթարկուի Բաքուի”: Տաւուսօղլու նաեւ ապահովութիւն տուած է որ իրենք ամէն ինչ կ'ընեն Լեռնային Ղարաբաղի հարցը օրակարգի վրայ պահելու համար. ասոր որպէս ապացոյց յիշած է ԱՄՆ-ու նախագահ Օպամայի հետ իր հանդիպումը, որու ընթացքին արծարծուած առաջին նիւթը եղած է Ղարաբաղեանը: Ան վերջերս, Տիւրքիոյ Գլխիւնի հետ ունեցած իր հանդիպումին ալ, նոյնպէս օրակարգի բերած է այդ հարցը:

(շար. էջ 5)

ՆՈՐ ՅԱՌԱՋ
ԼՈՒՍԱՐՁԱԿԻ ՏԱԿ 2

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԱՍՊԱՐԷՁ 3

ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ՅԻՇԵՅԻՆ... 4

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԿԸ ԴԱԴՐԻ՞
ԽԱՆԳԱՐԻՉ ՏԱՐԻ ԸԼԼԱԼԷ 5

ՆՈՐ ՅԱՌԱՋԻ ԹՂԹԱԾՐԱՐԸ 7

ԱՐԱ ԿԻՒԼԷՐ՝ ՊՈԼՍՈՅ ԱՉՔԸ 10

ԿՈՄԻՏԱՍԻ 140ԱՄԵԱԿԸ 12

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՍ ԹԻՒՆ ԱՌԿԻՑ
ԿԸ ԳՏՆԷՔ ՁԵՐ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԹԵՐԹԻԿԸ

ՆՈՐ ՅԱՌԱՋ ԼՈՒՍԱՐՉԱԿԻ ՏԱԿ

Հովանավորներ

Նոր Յառաջի հիմնադրությունը հանրության յայտարարությանը անցեալ Մայիսին, Յառաջի մէջ, հովանավորներու կոչով մը:

Յառաջի աշխատակիցները, ընթերցողներն ու բարենպաստ բարեկամները կը հանդիսանան Նոր Յառաջի հիմնադրության բուն հովանավորները:

Խմբագրական կազմ

Վեց ամիս է որ Նոր Յառաջի հիմնադրության նախապատրաստական աշխատանքները կը տարուէին: Անոր կորիզը կը հանդիսանայ խմբագրական կազմը որ ներկայիս կը բաղկանայ չորս անձերէ.

- Յարութիւն Կոպէլեան
- Ժիրայր Զոլաքեան
- Նորա Պարութեան
- Արամ Քերովբեան

Այս կազմէն ներս, Յարութիւն Կոպէլեան կը վարէ գործադիր խմբագրի պաշտօնը, Ժիրայր Զոլաքեան կը զբաղի ընդհանուր կազմակերպութեամբ, Նորա Պարութեան յատուկ թղթածրարներով, Արամ Քերովբեան համակարգչային համակարգով եւ թղթակից-աշխատակիցներու հետ կապով:

- Ալլին Սաղլամ-Կոպէլ՝ էջադրում
- Շանթ Ոսկերիչեան՝ մարզական լուրեր
- Թղթակիցներ, Հայաստանէն՝ Լիաննա Խաչատրեան, Միշին Արեւելքէն՝ Վահագն Քէշիշեան:
- քարտուղարութիւնը կազմաւորման մէջ է:

Նոր Յառաջ ընկերութիւն

Նոր Յառաջ Ֆրանսայի պետութեան մօտ արձանագրուած մամուլի հաստատութիւն մըն է, սահմանափակ պատասխանատուութեամբ ընկերութիւն մը, եօթնասուն հազար եւրօ դրամագլուխով: Արտօնատէրն է Ժիրայր Զոլաքեան:

Խմբագրատուն

Պաշտօնական հասցէն է՝ 77 rue Lafayette – 75009 PARIS: Հեռաձայնի թիւը ստացուելու վրայ է:

Ընկերային Օգնութեան Հայկական ընկերակցութիւնը կ'աջակցի Նոր Յառաջին, անոր տրամադրելով գրասենեակ մը, որ ներկայիս ժամանակաւոր կերպով կը ծառայէ իբր խմբագրատուն:

Խմբագրական ու տպագրական համակարգ

Այսօր համակարգիչի գործածութիւնը սովորական երեւոյթ ըլլալով հանդերձ, հայերէնով հաղորդակցիլը տակաւին ունի բաւականին բարդութիւններ. դասական ուղղագրութեան ու սովետական գրելակերպի խաչաձեւումին կողքին, կայ նաեւ աշխարհի չորս ծագերուն ծնունդ առած ինքնաբերական տեղական յղացումներուն ու թէքնիք լուծումներու խճուղին: Բարեբախտաբար ճարտարագիտական նորարարութիւնները հաղորդակցութեան պարզացումը դռներ կը բանան, որոնց միջոցով կարելի է այսօր համացանցին վրայ հայերէնով հաղորդակցիլ, առանց մեծ դժուարութեան:

Նոր Յառաջի խմբագրութիւնը որդեգրած է համացանցի վրայ հայերէնով հաղորդակցելու դրութիւնը: Կը գործակցի բոլոր այն հաստատութիւններուն եւ անձերուն հետ որոնք կ'աշխատին այս կալուածին մէջ հասարակաց լեզու գտնելուն եւ հաղորդամիջոցներու զարգացման օժանդակութեան: Բոլոր աշխատակիցներու հետ կապ հաստատուած է եւ դժուարութիւն ունեցողներուն հետ unicode գործածելու խնդիրները քննարկուած:

Թերթը կը տպուի եւ կ'առաքուի Inter-routage ընկերութեան կողմէ:

Թերթն ու բովանդակութիւնը

- Լեզուն

Նոր Յառաջ հայատառ մամուլ է: Դասական ուղղագրութեամբ արեւելահայերէն եւ արեւմտահայերէն գրութիւններու տեղ կուտայ:

- Խիտղոս

Խորագիրին յղացումը ու գծագրութիւնը Արբի Յովհաննիսեանին կը պատկանի: Անոր համակարգչային իրականացումը կատարեց Վիգէն Դարբինեան:

- յանախականութիւն

Սկզբնական շրջանին, մինչեւ պետական մամուլի յատուկ կարգավիճակի (N° de commission paritaire) ստացումը, որ կրնայ մինչեւ երեք ամիս տեւել, թերթը լոյս պիտի տեսնէ շաբաթը երկու անգամ՝ երեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը: Անկէ ետք՝ ամենօրեայ իր թափը պէտք է

ստանայ:

- չափ եւ էջերու քանակ

22,5 x 32 սմ: էջերուն քանակը 8-էն 12 էջ ըստ անհրաժեշտութեան:

- բովանդակութիւն

Ընդհանուր առմամբ հայկական հարցին, Հայաստանի քաղաքական հարցերուն եւ թուրքիոյ հայութեան վերաբերեալ նիւթերուն կողքին, հետեւողական կերպով ֆրանսահայութեան գործունեայ կազմակերպութիւններուն մշակութային ու ընկերային աշխատանքին պիտի անդրադառնայ: Երրորդ, Ֆրանսայի ու միջազգային քաղաքական, տնտեսական ու ընկերային հարցերը պիտի քննարկուին զուգահեռ ընթերցումով, նոյն երեւոյթներուն անդրադառնալով Հայաստանեան ճակատին վրայ:

- յաւելումներ

Նոր Յառաջը պէտք է ընտանիքէն ներս բոլոր սերունդներուն ընթերցանութեան նիւթ տրամադրէ: Ասոր համար զարկ պիտի տրուի անպայման որակաւոր մանկական յաւելումին հրատարակութեան:

Նոյնպէս՝ արուեստի, նորարար գաղափարներու ու գիտերու խօսնակը կ'ուզենք որ ըլլայ, որուն համար պիտի յատկացուին յատուկ էջեր:

- ծանուցումներ – ընկերակցական եւ առեւտրական

Ինչպէս անցեալին Յառաջ, նորն ալ նոյնպէս լայն տեղ պիտի յատկացնէ գաղութային մշակութային եւ ընկերակցական գործունէութիւններու ծանուցումին: Բայց նաեւ թերթը պիտի դիմէ առեւտրական ծանուցումներու հայ գործարարները, տնտեսական աշխարհն ալ մասնակից դարձնելու գաղութի կեանքին:

Նոր Յառաջի աջակից ընկերակցութիւն

Կեանքի կոչուելու վրայ է Նոր Յառաջի Ընթերցողներու ընկերակցութիւն մը, որ պիտի փոխարինէ Նոր Յառաջի Բարեկամներու ընկերակցութիւնը: Խմբագրութեան ու վարչութեան պիտի աջակցի ան, նոր ընթերցողներ որոնելու, թերթը տարածելու, ծանօթացնելու, նոր հաղորդամիջոցներու գործածութեան ատակ անձեր գտնելու, տնտեսական օժանդակութեան նոր աղբիւրներ ձեռք բերելու նպատակով:

ԱՍՊԱՐԷՉ

Շատերու համար բնական երեւոյթ էր հայատառ օրաթերթի մը հանապազօրեայ մուտքը տունէն ներս: Նորէն ալ հարցումը մամլոյ հրապարակը գրաւած է. ինչո՞ւ նորէն հայերէն լեզուով թերթ մը: Ինչ ալ ըլլան մեր անհատական համոզումները, թեր ու դէմ տեսակէտները, իրականութիւնը այն է որ օրաթերթ մը դադրած է եւ փոխարէնը նոր մը ծնունդ կ'առնէ, ի հեճուկս բոլոր տնտեսական կանխատեսումներուն ու հայկական ընկերային կեանքի փոփոխութիւններուն մասին արտայայտուած տեսակէտներուն՝ հայերէն ընթերցողի պակաս, թղթային մամուլի նահանջ, տնտեսական տագնապ:

Թերթը լոյս պիտի տեսնէ որովհետեւ կայ ընթերցող հասարակութիւն, կան հայերէնով արտայայտուիլ ուզող գրողներ, կան հայկական դպրոց յաճախող մանուկներ, հայերէն սորվիլ ուզող հասարակութիւն եւ դեռ կան այս բոլորին համար դրամագլուխ յատկացնելու պատրաստակամ անհատներ: Եւ անշուշտ կան նաեւ հայատառ թերթին նեցուկ կանգնող հաստատութիւններ:

Այս բոլորին կողքին կան անոնք, որոնք ծակատագրի ինչ զարտուղի պայմաններու բերումով, ներքնապէս կ'այրին հայերէն սորված չըլլալուն համար: Եւ անոնք որոնք իրենց տարեց հասակին ոտք կը կոխեն Փարիզի համալսարանի արեւելեան լեզուներու բաժանմունքը (ԻՆԱԼԶՕ) հայերէն լեզուի դասընթացքներուն հետեւելու:

Իբր մշակոյթներու քառուղի, Փարիզ նաեւ կը թելադրէ հայերէն թերթի մը հրապարակումը: Ֆրանսան, Եւրոպական Միութեան գլխաւոր շարժիչներէն մին, ազատ արտայայտութեան ասպարէզ, միջազգային ստեղծագործական հոսանքներու բեմ, Ֆրանսահայութեան ալ կը յղէ ազատ արտայայտութեան, քննադատական մտքի, բազմամշակութայնութեան բացուելու մարտահրաւիրը:

Կը գտնուինք Եւրոպական Միութեան կեդրոնը, որ ինքնին լեզուներու համատեղութիւն է, որուն տարածքին հայ գաղութներ, հին ու նոր, հաստատուած են, ուր հայերէնը իր բնական տեղն ունի եւ զոր պէտք է ամրապնդել: Եւրոպայէն Յայաստան, Միջին Արեւելքէն Ամերիկաները, հայերէնը հասարակաց լեզու է, թերթը հաղորդակցութեան օղակ:

Նոյնիսկ օտար լեզուով արտայայտուող թերթերը, ըլլան հայկական կամ ոչ, չեն կրնար շրջանցել հայերէն բնօրինակէն սնուելու պահը: Հայութեան որեւէ յղում կ'անցնի լեզուէն, հասնելու համար դարերու ընթացքին տեղաւորուած, հատուցած մշակոյթին:

Այն ինչ որ կը հրամցուի միջազգային տեղեկատուութեամբ, զանազան քաղաքական շահերու ու հաշիւներու եւ հետաքրքրութիւններու պրիսմակէն կ'անցնի: Հայ մամուլին դերն է քաղել անկէ հայութիւնը հետաքրքրող լուրը, այն չտրուածը, անտեսուածը, զայն նոր ընթերցումի ենթարկելով:

Պետութիւններու մօտ ընդունուած երեւոյթ է թէ կան մարգեր, որոնք տնտեսապէս շահաբեր չեն, ինչպէս՝ կրթականն ու մշակութայինը, ի միջի այլոց՝ մամուլը: Կառավարութիւն, մեծ ընկերութիւններ կ'ապահովեն մամուլին գանձատրումը: Մեր պարագային պետութիւն չկայ, բայց դեռ կայ՝ ընթերցող-գրող-դրամատու երրորդութեան գիտակցական ուժը, որ շարժումի մէջ դնէ համագաղութային մասշտաբով մամլոյ հաստատութիւն մը, որուն շատեր կ'անուանեն՝ իշխանութեան հակակշիռ կամ չորրորդ իշխանութիւն:

Սակայն կայ աւելին: Էականը: Նախքան թերթը, հայատառ թերթը կայ ոգեղէն դաշտ մը որմէ ծնունդ կ'առնէ մտածումը, գիրը, բան մը ըսելու ներքին մղումը, գոյութեանական պայքարը: Դարերու խորքէն եկած փոխանցուող շունչ, ծայն, գիր, մարմին: Նախնիներէն, պապերէն ստացուած գալիք սերունդներուն փոխանցուող ժառանգութիւն: Աղէտը, մէկ ու կէս միլիոն նահատակները ընդմիշտ կը յուշեն ոգեղինութիւնը: Աներեւոյթ, բայց միշտ ներկայ:

ՆՈՐ ՅԱՌԱՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՀԵՏԱԶՕՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
ԲԱԺՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԶԻԶԷՔԻ
ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ

Թուրք Պատմութեան Հիմնարկի Հայկական Հետազոտութիւններու բաժնի նախագահ Փրոֆ. Տոքթ. Քէմալ Չիլէք պատասխանելով Հայաստան – Թուրքիա համաձայնագրով նախատեսուած պատմագէտներու միացեալ յանձնախումբին մասին հարցումին, ի մէջ այլոց, ըսած է. “Այդ յանձնախումբը մեզի պիտի հայթայթէ աննման ասպարէզ՝ պայքարելու

“Պատմագէտներու յանձնախումբը մեզի կը հայթայթէ աննման ասպարէզ՝ պայքարելու համար հակաթուրք քաղաքական դէմ”

համար համաշխարհայնօրէն ծաւալող հակաթուրք քարոզչութեան դէմ”: Այդ յանձնախումբին որպէս կազմութեան թուական տալէ վերջ սահմանին վերաբացումէն ամիս մը ետքը, Չիլէք վերլուծած է այս հարցին նկատմամբ հայկական մօտեցումը. ըստ իրեն Հայերը դէմ են այդ յանձնախումբին ուսումնասիրելիք նիւթերուն եւ ոչ թէ անոր կազմութեան գաղափարին: Աւելցնելէ ետք թէ վախճալիք ոչինչ ունին, եզրափակած է. “Հայերը կրնան սեղան բերել այն բոլոր տեսակէտները զորս կը յաւակնին ապացուցել կամ պաշտպանել: Մենք պատրաստ ենք վիճարկումի 1915ին նախորդող, յաջորդող դէպքերուն, ինչպէս նաեւ «Լքում» (ընդգծումը՝ Ն.Յ.) հայկական ստացուածքներու նիւթին շուրջ: Այս հարցով ոչ մէկ մտավախութիւն ունինք”:

NOR HARATCH

Journal bihebdomadaire en langue arménienne

édité par SARL Nor Haratch

Directeur de publication: Jirair Jolakian

Dépôt légal: en cours

CPPAP: en cours

ISSN: en cours

77, rue Lafayette, 75009 Paris

Téléphone: 06 28 20 58 47 (provisoire)

contact@norharatch.com

Publicité: annonces@norharatch.com

Abonnements et secrétariat:

abonnements@norharatch.com

Imprimé et distribué par SAS Inter Routage

49-55, rue des Écoles,

93321 Aubervilliers Cedex

ԹՂԹԱԿՅՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ՅԻՇԵՑԻՆ ԱՀԱԲԵԿԶՈՒԹԵԱՆ ԶՈՀԵՐԻՆ

Տասը տարի առաջ զինուած հինգ ահաբեկիչներ ներխուժեցին Ազգային ժողովի դահլիճ ու գնդակահարեցին պետութեան առաջին դէմքերին: Հոկտեմբերի 27-ին ամբողջ Հայաստանը յիշում էր այդ ողբերգական իրադարձութիւնը:

Այս կապակցութեամբ «Ազատութիւն» ռատիօկայանը կրկնեց այդ օրը Ազգային ժողովում գտնուող իր թղթակցի տրամադրած հաղորդագրութիւնը. «Մի խումբ զինուած տղաներ աւտոմատներով խուժեցին նիստերի դահլիճ: Հէնց տեղում գնդակահարեցին Վազգէն Սարգսեանին, գուցէ և էլի մի շարք պատգամաւորների: Երկար ժամանակ մենք նստարանների յետևում բոլորս պառկած էինք: Մինչև հիմա կրակոցները շարունակում են: Հէնց նոր յայտարարութիւն լսուեց, որ եթէ ոեւէ մէկը մօտենայ դահլիճին՝ բոլորը կը գնդակահարուեն»:

Ահաբեկիչներին գլխաւորում էր նախկինում լրագրող Նայիրի Յունանեանը: Նա պնդում էր, որ յեղափոխութեան է գնում և յայտարարել էր, որ մարդիկ սովի են մատնուած, երկրում որեւէ դրական զարգացում չկայ:

Ահաբեկիչները գնդակահարեցին 8 հոգու: Սպանուածների թւում էին Ազգային ժողովի նախագահ Կարէն Դեմիրճեանը, ՀՀ վարչապետ Վազգէն Սարգսեանը:

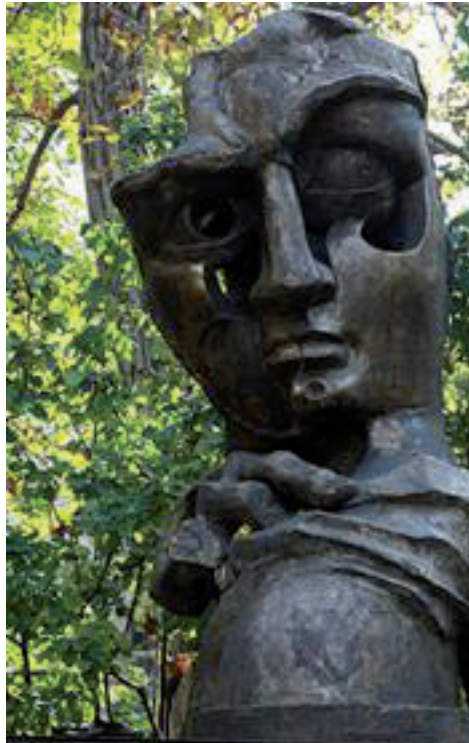
Տասը տարի անց Հայաստանեան քաղաքական վերնախաւը նախագահ Սերժ Սարգսեանի գլխաւորութեամբ, և ընդդիմութիւնը այցելեցին Նոաբուր ու Կոմիտասի անուան պանթէոն, որտեղ յարգանքի տուրք մատուցեցին ոճրագործութեան զոհերի յիշատակին:

Այնուհետև Ազգային ժողովի բակում բացուեց Հոկտեմբերի 27-ին զոհուած գործիչների յուշակոթողը: Ազգային ժողովի նախագահ Յովիկ Աբրահամեանը յայտարարեց, որ այս յուշակոթողը խորհրդանշում է բարու յաղթանակը չարի նկատմամբ:

Մինչդեռ Հոկտեմբերի 27-ին զոհուած վարչապետ Վազգէն Սարգսեանի եղբայրը, ով այժմ անցել է ընդդիմութեան շարքերը, չի կիսում նրա կարծիքը:

«Հոկտեմբերի 27-ի զոհերի յիշատակը յարգելու լուսագոյն ձևը դա 27-ի ոճրագործութիւնը բացայայտելն է», - ասել է Արամ Սարգսեանը:

Բանը նրանում է, որ ահաբեկիչների դատաւարութիւնը այդպէս էլ չտուեց բոլոր հարցերի պատասխանները: Այն շարունակուեց շուրջ 3 տարի, սակայն

Յուշակոթողին հեղինակն է քանդակագործ Երուսմո Բոչար

չպարզուեցին մի շարք առանցքային հարցեր: Օրինակ՝ ինչպէս էին ահաբեկիչները զինամթերքով մուտք գործել Ազգային ժողով:

Զոհուած Ազգային ժողովի նախագահ Կարէն Դեմիրճեանի որդին՝ Ստեփան Դեմիրճեանն ասաց. «Ամեն ինչ արուեց Հոկտեմբերի 27-ի ոճրագործութիւնը կոծկելու համար»:

Ահաբեկիչների պարագլուխ Նայիրի Յունանեանը և նրա յանցախումբի 5 անդամները դատարանի որոշմամբ դատապարտուել են ցմահ ազատազրկման: Յետագայում նրանցից մէկը՝ Վոսմ Գալստեանը, ինքնասպանութիւն գործեց:

ԼԻԱՆՆԱ ԽԱԶԱՏՐԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ԹՈՒՐԲԻԱ
ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
«ԲՆԱԿԱՆՈՆԱՑՈՒՄ»

ԵՒՐՈՊԱ ԿՐԿԻՆ ԿՊՂՋՈՒՆԷ

ԱՌՆՈՒԱԾ ՔԱՅԼԵՐԸ

Հոկտեմբեր 26-ին, Լիւքսեմպուրկի մէջ տեղի ունեցած է Հայաստան-Եւրոպական Միութիւն ամենամեայ նիստերուն 10րդը: Այս առթիւ Լիւքսեմպուրկ գացած է հայաստանեան պատուիրակութիւն մը, գլխաւորութեամբ՝ Արտաքին գործերու նախարար էտ. Նալպանտեանի, մինչ եւրոպական պատուիրակութիւնը գլխաւորած է Շուէտի Արտաքին գործերու նախարար Գարլ Պիլթ: Համագործակցութեան խորհուրդի նիստին քննարկուելէ ետք Հայաստան-Եւրոպական Միութիւն համագործակցութիւնը, զայն խորացնելու հեռանկարները եւ տարածքաշրջանային հարցեր, Եւրոպական Դրացնութեան քաղաքականութեան ծրագրին առնչութեամբ խօսք առած է էտ. Նալպանտեան ու բացատրած այն բոլոր քայլերը զորս Հայաստան կ'առնէ այդ ուղղութեամբ: Եւրոպական կողմը անգամ մը եւս ողջունած է «հայ-թրքական յարաբերութիւններու կարգաւորման նպատակով առնուած համարձակ քայլերը», կարելի է նկատելով Հոկտեմբեր 10-ին ստորագրուած համաձայնագրին արագ վաւերացումը եւ անոր առանց նախապայմանի գործադրութիւնը:

Ընդառաջելով եւրոպական կողմի խնդրանքին, նախարար Նալպանտեան ներկայացուցած է արցախեան խնդրի լուծման բանակցութիւններու վերջին զարգացումները:

SOCOFRAM

IMPORT-EXPORT
FRUITS SECS - LÉGUMES SECS - OLIVES
PRODUITS ORIENTAUX - FROMAGES

Distributeur à Rungis

17, rue d'Avignon, Bât. C2- Fruileg 674
94574 Rungis Cedex
Tél. : 01 46 87 40 32+ Fax : 01 46 87 12 69
www.socofram.com
socofram@wanadoo.fr

ՆԱԴՈՒՔՔՈ ԿԱԶԱՏԱՐԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԿԸ ԴԱԴԻՒ ԽԱՆԳԱՐԻՉ ՏԱՐԻ ԸԼԱՒԷ

Ոչ ոքի համար գաղտնիք է այն առնչությունը, որ գոյություն ունի Հայաստանի տարածաշրջանին մէջ տեղի ունեցող աշխարհաքաղաքական զարգացումներուն եւ ուժանիւթային ուղղակի կամ անուղղակի շահերուն միջեւ: Ատիկա բնականաբար ի զօրու է հակառակ ուղղութեամբ ալ՝ այսինքն շրջանի քաղաքական որեւէ կնճոխ լուծումը կը պայմանաւորուի ուժանիւթի խաղաքարտով: Այդ նոյն սկզբունքով՝ «խանգարիչ» Հայաստանի անունը զեղչուեցաւ Նապոլեօն կազատարի հսկայական ծրագրէն: 7,9 միլիառ արժողութեամբ այս ծրագրով կը նախատեսուի, 2015էն սկսեալ, տարեկան 31 միլիառ խոր. մեթր պարսկական, թիւրքմէնական եւ ադրբեջանական բնական կազ փոխադրել դէպի Պոլկարիա, Հունգարիա, Ռումանիա, Աւստրիա եւ դեռ աւելի հեռուները: Նապոլեօնի ներկայի նախագիծը կ'անցնի Վրաստանի ու Թուրքիոյ տարածքներէն... շրջանցելով Հայաստանը:

Արեւմտեան ընկերությունները, որոնք կը բերեն այդ ծրագրի դրամազուլսին կարեւոր մասը, տեղի տալով Ադրբեջանի ու Թուրքիոյ ճնշումներուն, յօժարեցան յաւելեալ քանի մը հարիւր քմ. խողովակաշար կառուցել, Հայաստանը դուրս ձգելու համար ծրագրէն: Բացի այդ, նախագիծին մէջ Հայաստանի ընդգրկումը կ'ենթադրէր Ռուսաստանի ու Իրանի ալ միացումը կազատար ցանցին, դեռ առանց նկատի ունենալու որ նման ընդգրկում պարտադիր կը դարձնէր կա՛մ Հայաստան-Թուրքիա կազատարի մը շինութիւնը, կա՛մ Հայաստան-Իրան կազատարի կցումը Բաքու-Թիֆլիս-էրզրում կազատարին:

Սակայն այսօր, Հայաստան-Թուրքիա մերձեցումով, այդ բոլոր տուեալները փոխուած են: Արդարեւ, սահմանին բացումը կարելի կը դարձնէ Հայաստանի մասնակցութիւնը Նապոլեօնի: Անշուշտ այդ չի նշանակեր թէ Ադրբեջան զարաբաղեան կնճիռը մոռնալով՝ պիտի ընդունի իր կազին հայկական տարածքով փոխադրութիւնը: Բայց կարելի կը դառնայ Իրան-Հայաստան կազատարի երկարաձգումը մինչեւ Թուրքիա, ինչ որ Հայաստանը կը դարձնէ նախագիծին մասնակից:

Ի՞նչ է ասկէ մեր հասկցածը: Եթէ հնազանդինք, կը վարձատրուի՞նք: Ոչ, այդ չէ, կը հասկնանք թէ դադրած ենք

«մեծերուն» ծրագիրներուն խոչընդոտ հանդիսանալէ, անոնց շահերը խանգարող տարր, կազատարին հոսքը դանդաղեցնող մանրուք ըլլալէ: Բայց ո՞ր կը կայանայ այդ հնազանդութեան սահմանը:

Աւելցնենք որ ֆրանսական GDF Suez-ի նախագահին գործն ալ դիւրացեր է, «քաղաքական բնոյթի շարք մը դժուարութիւններ անհետացած ըլլալով», ինչպէս կ'ըսէ ան: Այլեւ, իր գլխաւորած ընկերութիւնը կրնայ հանգիստ սրտով վերստին ուսումնասիրել Նապոլեօն ծրագրին երկար պայմանաժամով ներդրումներ կատարելու

կարելիութիւնները: Այդ ուղղութեամբ, ընկերութեան առաջին փորձը ձախողեր է 2007ին, թրքական գաղտնի վեթոյին որպէս հետեւանք, Հայոց Յեղասպանութեան նիւթով Ֆրանսայի հետ լարուած կացութեան պատճառով:

Եւ քանի որ «Թուրքիա եւ Հայաստան վիճելի շարք մը հարցերու կարգաւորման համար» համաձայնագիր ստորագրած են, այլեւ ոչ մէկ հարց մնացած է... վարդապոյն ապագայ մը կը սպասէ բոլորիս:

Երանի՜ մեզի:

Յ. Կ.

ՏԱԻՈՒՏՕՂՆՈՒ ԲԱՔՈՒԻ ՄԷՉ

(շար. Ա. Էջէն)

Թուրքիոյ Արտաքին գործերու նախարարը հետեւեալ ամփոփ եւ յստակ կերպով ձեւաբանած է իրենց կեցումը, որ ինքնին աւելի քան վերլուծական յօդուած մը կ'արժէ. «Գրաւման 18

տարուան ընթացքին ըրինք ամէն ինչ որ կարելի էր՝ ազատագրելու համար Ադրբեջանի գրաւեալ տարածքները եւ պիտի շարունակենք մեր ջանքերը նոյն ուղղութեամբ: Թուրքիոյ ներկայի կառավարութիւնը, ինչպէս իր նախորդները, պիտի չփոխէ զարաբաղեան իր քաղաքա-

կանութիւնը: Ոչինչ կրնայ խոչընդոտել մեր միաբանութիւնը, ոչինչ կրնայ Թուրքիան այս նիւթին շուրջ իր որդեգրած ռազմավարութիւնը փոփոխութեան ենթարկելու առաջնորդել: Թուրքիան Ադրբեջանը կը նկատէ իր շառաւիղը...»:

ASSOCIATION ARMÉNIENNE D'AIDE SOCIALE

Fondée en 1890 - Déclarée sous le no 162.221 - Reconnue d'utilité publique par décret du 8 Juin 1898
 Centre de Retour Volontaire : 77, rue La Fayette, 75009 Paris
 Tél. 01 48 78 02 99 - Télécopie 01 42 80 61 45
 Email : retourauxsources@aaas.fr
 Site Web : www.aaas.fr

ՎԵՐԱԴԱՐՁ ԴԵՊԻ ԱԿՈՒՆՔՆԵՐ**Ընկերային Օգնության Հայկական Ընկերակցությունը**

կը համագործակցի Գաղթականության
 եւ

Համարկումի Ֆրանսական Գրասենեակի (OFII) հետ,

“Վերադարձ դէպի ակունքներ”

ծրագրի իրագործման համար:

Սոյն ծրագիրը կ'իրականացուի

Գաղթականության Նախարարության գանձատրմամբ,
 եւ

“Ֆրանսեւիայական Զարգացման Հիմնադրամ”ի
 համագործակցութեամբ:

Գրասենեակիս աշխատակազմը սիրով կ'ընդառաջէ
 դիմումներուն եւ կուտայ խորհուրդներ ու անհրաժեշտ
 տեղեկութիւններ՝ կամաւոր վերադարձի մասին. կ'օգնէ այն
 Հայերուն որոնց ապաստանեալի դիմումագիրը մերժուած է,
 եւ որ ցանկութիւն ունին, յօժար կամքով տուն վերադառնալու
 եւ հոն լծուելու նոր կեանքի մը:

AAAS եւ OFII Հայաստանի մէջ եւս կը շարունակեն
 ուղեկցիլ կամաւոր վերադարձողներուն եւ կ'օգնեն
 անոնց վերհաստատուելու գործընթացին. հարկաւոր
 պարագային կ'ընծայեն փոքր ձեռնարկութիւն ստեղծելու
 հնարաւորութիւններ:

Լրացուցիչ տեղեկութիւններու համար դիմել՝
 AAAS Կամաւոր վերադարձի կեդրոնի վերոյիշեալ հասցէին:

**ՔԱՊՈՒԼԻ ՄԷՋ ԶԻՆԵԱԼ
 ՅԱՐՉԱԿՈՒՄ ՄԱԿ-Ի
 ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻՆ ՎՐԱՅ**

Աֆղանիստանի մէջ թալիպանները
 որոշած են խանգարել նախագահական
 ընտրութեան երկրորդ շրջանը որ
 նախատեսուած է նոյեմբեր 7-ին:
 Հոկտեմբերի 28-ին Քապուլի ՄԱԿ-ի գրա-
 սենեակին վրայ ահաբեկիչներու կա-
 տարած յարձակումին պատճառով 12
 հոգի զոհուած են, որոնց մէջ կը գտնու-
 ին կազմակերպութեան երեք աշխա-
 տակիցները: Նիւ-եորքի մէջ ՄԱԿ-ի
 ընդհանուր քարտուղար, Պան Քի-Մուն,
 հակազդած է ըսելով որ ՄԱԿ-ը պիտի
 չհրաժարի իր գործունէութենէն թալի-
 պաններուն յարձակումին պատճառով,
 զոր որակած է ամօթալի ու ցնցիչ
 արարք մը: Մայրաքաղաքական շարժումը
 յայտարարած է որ թիրախ առած է
 ՄԱԿ-ին հիւրանոցը, ըտրութիւններուն
 կազմակերպութեան մէջ այս վերջինիս
 ստանձնած կարեւոր դերին պատճառով:

Քապուլ

**100 ՄԵՌԵԱԼ ՓԱՔԻՍՏԱՆԻ
 ՓԵՇԱՌԱՐ ՔԱՂԱՔԻՆ ՄԷՋ**

Փաքիստանի Փեշաուար քաղաքի
 խճողուած շուկայի մը մէջ, Հոկտեմբեր
 28ին, թակարդուած ինքնաշարժի
 մը պայթումը պատճառած է 100
 մեռեալ որոնց մեծամասնութիւնը կը
 կազմեն կիներ եւ երախաներ: Պայ-
 թումը տեղի ունեցած է ԱՄՆ-ու
 Արտաքին գործերու նախարարուհի
 Հիլարի Գլինթընի ժամանումէն մի
 քանի ժամ ետք: Տիկ. Գլինթըն եկած
 էր Ուաշինկթընի նեցուկը վերահաս-
 տատելու Իսլամապատի կառավարու-
 թեան, որ լայնատարած զինուորական
 գործողութիւններու դիմած է Աֆ-
 ղանիստանի սահմանին գտնուող
 թալիպաններու բոյներուն դէմ:

ՇԱՆԹ Հաշուապահական գրասենեակը
կ'ողջունէ ՆՈՐ ՅԱՌԱԶԻ ծնունդը
եւ անոր կը մաղթէ երկար կեանք:

28, rue Saint-Sauveur, 75002 Փարիզ

Հեռաձայն՝ 01 45 08 43 10

Առձեռն՝ 06 60 68 43 10

Հեռապատճէն՝ 01 55 25 43 10

Ելմակ՝ schanth@free.fr

22.214-ԻՆ ՅԱԶՈՐԴԵՑ 1-Ը

Վերջնականապես լռելու Յառաջի որոշումը բուռն հակազդեցություններ ստեղծեց: Յառաջի յայտնեցին թե՛ Հայաստանի թե՛ սփիւռքի տարբեր գաղութներու հայկական թերթեր:

Ոմանք՝ լաւատեսօրէն, մխիթարութիւն փնտռեցին: Գանատայի «Ապագայ» շաբաթաթերթը գրեց. «Կարելի՞ է մխիթարական նկատել այն երեւոյթը, թէ արագ եւ առատ եղաւ Յառաջի դադրեցման ցնցիչ լուրին հակազդեցութիւնը...», քանի որ Յառաջ եղած էր «ոչ թէ միայն սոսկական լրատու միջոց մը, այլ ազգային գիտակցութիւն ջամբող ֆորում մը»:

Այս առթիւ, լայն էջեր յատկացուեցան հիմնադիր Շաւարշ Միսաքեանի անձին ու գործին, անոր դասեր Արփիկ Միսաքեանին՝ որ կէս դարեան նուիրումով կարողացաւ 83 տարու դարձնել իր հօր ծնունդ տուած լրագիրը, յիշելով նաեւ Արփի Թորոյեանի 25ամեայ համագործակցութիւնը: Հայաստանի «Ազգ» օրաթերթը «հայ լրագրութեան ամենանշանաւոր դէմքերից մէկը» որակեց Տիկ. Միսաքեանը: Իսկ Ֆրանսայի ՀՅԴ Նոր Սերունդի օրգան Հայաստան պարբերաթերթը գրեց. «Յառաջ իսկական կոթող մըն էր եւ մէկը՝ այն կառոյցներէն, որոնց մահկանացու ըլլալը չէինք երեւակայեր»: Երկշաբաթաթերթ Ֆրանս-Արմէնի համացանցային ֆորում կազմակերպեց, տեղ տրամադրելով ընթերցողներու մտահոգութիւններուն:

Մինչ յոռետեսներ վաղուց իրենց պնդածը վերջապէս փաստուած տեսնելու թաքուն թէ յայտնի գոհունակութեամբ դիմաւորեցին «հին» նորութիւնը, անդին, իրատեսներ փորձեցին վերլուծել պատահածը, բացատրել, տրամաբանել, եզրակացութիւններու յանգիլ: Արդարեւ, Արփիկ Միսաքեանի իսկ բացատրականով՝ տնտեսական դժուարութիւնները, բաժանորդներու եւ հայերէն կարդացողներու թիւի նուազումը, համայնքին անտարբերութիւնը պատճառ դարձան Յառաջի դադրումին:

Ոչ միայն. կղզիացում, երիտասարդ սերունդի հետ կապերու խզում, տպագրական-հրատարակչական արդի միջոցներէ խուսափում, եւ այլ մատնանշումներ կարծեցին կատարած ըլլալ ախտաճանաչումը, որ թերթի մը փակումի պարզ պատմութիւնը գլել անցնելով, գաղութին վատառողջութիւնը կը մատնէր:

Գրուեցան: Ըսուեցան: Արտայայտուեցան: Յառաջի առաքելութիւնը պատմութեան յանձնող այս արարողութեան ընթացքին, ան յայտնուեցաւ նոյնացած իր մեծարած լեզուին՝ հայերէնին: «Յառաջի շիջումով մահուան կը դատապարտուի նաեւ արեւմտահայերէնը» գրեց Նովէլ տ'Արմէնի:

Հայերէնը Ֆրանսայի մէջ հարցականի տակ դրուեցաւ Յառաջի փակումով: Մտահոգութիւնները շիկացան: Հայատառ մամուլի խնդիրը անգամ մը եւս դարպասեց խուսափողները:

Լեզու, ինքնութիւն, ի՞նչ առնչութիւն:

Քսաներկու հազար երկու հարիւր տասնչորս թիւերով Յառաջ պատասխանեց այս հարցերուն: Անոր յաջորդեց ահա Նոր Յառաջի թիւ մէկը, որ իր կարգին, գործնապէս պիտի պատասխանէ նոյն հարցերուն:

Ստորեւ կուտանք հայատառ մամուլին դերը ընդգծող յօդուածներ: Սակայն նախ՝ հրաժեշտի խօսք մը՝ մեկնողին:

Նոր Յառաջ

ՎՏԱՐԱՆԴԻ ԱՐԺԷՔՆԵՐՈՒ ՊԱՏՄՊԱՐԱՆ

«Յառաջ»-ի էջերէն կը լսուէին այն ձայները, որոնք այլուր դատապարտուած էին լռելու՝ հարկ տալու համար ժամանակի պահանջներուն: Ինք, իբրեւ անժամանցելիին բանբերը, կը բացուէր անոնց, անոնց միջոցով փրկելու հիմնականը:

Հիմնականը, որովհետեւ բոլոր ժամանակներուն բոլոր պահանջներուն գոհացումն է այն: Երբեմն, ուղղակիօրէն անմիջականին չենթարկուող, երբեմն նոյնիսկ անոր հակասող: «Յառաջ»-ի մօտ երկընտրանք չկար:

Ազատ կարծիքներու եւ ինքնաբերական մտահոգութիւններու վայրը՝ «Յառաջ», առիթը՝ փոքրաթիւ տառապելներուն՝ զգալու որ մինակ չեն, հասկնալու՝ որ վերջը չէ տակաւին. դեռ կայ՝ կարելիութիւն, քանի ինք իր համոզումներով կը պաշտպանէր անարդարութեան ճանկերուն կողմէ բզկտուող իրաւունքները: Զգնահատուած արժէքներու պատճառաւ յուսալքուածը յոյսեր կը կուտակէր «Յառաջ»-ին մէջ իր նմաններուն հանդիպելով. եւ կը տոկար. ո՛չ միայն, կը գործէր նաեւ:

Կեանքի խաղին եկածներուն համար խելացութիւն է հետեւիլ օրուան եղանակին եւ անոր քմայքներուն: Քիչեր ախօր տակաւին կը քալէն սկզբունքի ճամբայէն, որ շեղումներ չի ճանչնար եւ ոլորապտոյտ դարձուածքներով չի շրջանցեր բուն նպատակը: «Յառաջ» նշանակեց եւ այսուհետեւ ընդմիշտ պիտի նշանակէ սկզբունք, հաստատամտութիւն, յստակութիւն:

Այսօր, երբ ա՛լ չկայ, եւ իր չըլլալը անգամ իր ընտրութեամբ տեղի կ'ունենայ, չենք կրնար շնորհակալ լինել միտքերուն, յօդուածներուն, մտահոգութիւններուն եւ մանաւանդ այն լեզուին մասին, որոնք անտունիներու ճակատագիր շալկած թափառական պիտի մնային, եթէ զանոնք իր շուրջ բոլորելու համար անտառին մէջ չվառէր նոր խարոյկ մը, Նոր Յառաջ:

Այսօր, երբ ա՛լ չկայ, եւ իր չըլլալը անգամ իր որոշումով տեղի կ'ունենայ, կը գտնուինք լեցունութեան մէջ այն պահուն, երբ հերոսը կը մեկնի: Զինք

Ճամբողները, գլխաբաց, լուսալոյզ, կը ջանան ըմբռնել հրաժեշտը եւ կ'որոշեն արժեւորել անոր ձգածը, մնացողաց ժառանգածը:

Կը խոնարհին:

Կը խոնարհինք:

ՆՈՐԱ ՊԱՐՈՒԹՃԵԱՆ

Distributeur à Marseille

IMPORT - EXPORT

FRUITS SECS

LÉGUMES SECS

OLIVES

PRODUITS ORIENTAUX

M.I.N. 705 Les Arnavaux

13323 Marseille Cedex 14

Tél. : 04 91 21 40 20 Fax : 04 91 21 40 28

opadistribution@wanadoo.fr

Նոր Յառաջ իր աշխատակիցներուն յղած էր՝ սոյն երկու հարցումները որոնց պատասխանները կը գտնէք այս թղթածրարին մէջ

- ԻՆՉՊԷՄ ԱՊՐԵՑԱՔ ՅԱՌԱՋԻՆ

ԹՈՂԱԾ ՊԱՐԱՊԸ

- ԻՆՉ ԿԸ ՍՊԱՍԷՔ ՆՈՐ ՅԱՌԱՋԻՆ

Նորվան Արք. Չաքարեանի պատասխանը

Ինչկըսպասեմամուլէ՞ն եւ իմասնաւորի Նոր Յառաջէն: Կ'ուզեմ որ հայ մտքի արթնութեան ջահակիրը դառնայ եւ ժողովուրդը առաջնորդէ՝ դէպի այդ կալուածները: Ի վերջոյ ոտքին տակը հող չունեցող հաւաքականութիւն մը իր սեփական արժէքները կրնայ ապրիլ երկու իրականութիւններու ընդմէջէն: Մէկը միտքն է, միւսն ալ հողին է: Յառաջին բացակայութիւնը համայնքին ներքին կապերը խզեց: Օրինակ՝ Լեւոն Տէր Մինասեանը եւ Կարպիս Քորթեանը, ձեզի օրեր, այս աշխարհէն մեկնեցան անոնց ընկերներէն շատ շատեր չգիտնալով որ մահացած են բացակայ եղան թաղումին եւ յետոյ շատ տխրեցան իմացած չըլլալով եղելութիւնը:

Դուք կրնաք պատկերացնել ուրեմն թէ ինչ դեր կը խաղայ օրաթերթ մը: Եթէ ամսաթերթ պիտի դառնայ Նոր Յառաջ, մեր քիչ առաջուայ ըսածը, այսինքն անկապութեան պարապը չի դարմանուիր: Ամսաթերթ, երկշաբաթաթերթ ունինք: Ոչ մէկը օրաթերթին պարապը կը գոցեր: Փորձեցէք օրաթերթ հանել:

Հոգեւոր աշխարհ եւ մտաւոր աշխարհ: Պէտք է ամբողջ 500000 հոգիներու գաղութը մտաւորականացնել իւրաքանչիւրը իր չափին համեմատ: Ամեն մարդ չի կրնար բանաստեղծ ըլլալ, բայց ամեն մարդ գիրք կը կարդայ: Թերթ կը կարդայ: Ֆոթոպոլի թերթ կը կարդայ: Ի վերջոյ իրեն յատուկ մշակոյթ ունի: Այս մտաւորական աշխարհին մէջ պէտք է զարգանայ այս հաւաքականութիւնը որպէսզի կարենայ դիմադրել:

ՆՈՐ “ՅԱՌԱՋ”

ՆՈՐ ԱՐՇԱՆՈՅՄ

Բնութիւնը ունի իր անյեղի օրէնքը:

Արեւամուտին դանդաղօրէն կը յաջորդէ մութը, եւ մութը խորհրդանշիչ է անորոշութեանց ու խարխափումի:

Այսուամենայնիւ, կը շարունակուի բնութեան օրինաչափութիւնը, եւ չ'ուշանար արեւածագը՝ մարդոց վերադարձնելու համար լոյսի շնորհած յատկութիւնները՝ կեանքի ու շրջապատի, իրականութիւնը տեսնելու եւ շօշափելու հնարաւորութիւնը: Իրականութիւնը՝ լաւ կամ վատ, դառն կամ յուսատու:

Այսպիսի կացութիւն մը ստեղծուեցաւ հայ մամուլի ներկայ համապատկերին մէջ.՝ Ականատես եղանք հայ թերթի մը «արեւամուտին», եւ ահա կը դիմաւորենք նոր թերթի մը «արեւածագը»:

Պարզացնենք.

Փակուեցաւ, եւ այս բառը կը գործածենք ափսոսանքով եւ ամենայն տրտմութեամբ, Շաւարշ Միսաքեանի վաստակաշատ ու յոգնաջան «Յառաջ»ը, քաջ պահակներէն մէկը անտառային մեր կեանքին: «Յառաջ»ը, որ տասնեակներէ ի վեր պահակութիւն կ'ընէր հայ իրականութեան բոլոր, գրեթէ բոլոր անդաստաններուն վրայ՝ քաղաքական, մշակութային, կազմակերպական, եկեղեցական, եւայլն, եւայլն, «մարեց» պահակատան իր բոլոր լապտերները եւ յանձնուեցաւ մթութեան գիրկը: Մութը սակայն չի կրնար մոռցնել տալ մեզի այն անգիշող պայքարը, զոր «Յառաջ», անոր հիմնադիրն ու ժառանգորդները, հետեւորդները մղեցին յանուն մեր լեզուի պաշտպանութեան, ի խնդիր մեր ժողովուրդի առողջութեան, ազգային ոգիի պահպանումին:

Մութէն առաջ, մութէն վերջ, ժամանակակից հայ մամուլի տարեգրութեան մէջ, ուրեմն, մնալուն կերպով պիտի փայլի լրագրական ծառայութեան տիպար եւ իւրայատուկ օրինակ մը, մամուլ գործունէութեան ինքնօրինակ ոճ մը եւ ուղղութիւն մը, որ «Յառաջ»ինը եղաւ.՝ Սկզբունքներու մէջ անգիշող, լրատուութեան մէջ համապարփակ, քննադատութիւններուն մէջ անխտրական եւ ողջամիտ, միշտ կշռադատ, ոչ-հատուածական, անկողմնապահ մերձաւորներուն եւ հեռաւորներու միջեւ:

Պիտի մտածենք անշուշտ, որ լրագրական արդիարուեստի ինչ-ինչ կալուածներուն մէջ պահպանողական էր «Յառաջ»: Շատ լաւ, բայց այդ կէտը ո՛չ մէկ ձեւով կ'անշքացնէ իր ազգային խիզախ եւ անկաշառ կեցուածքը, հրապարակագրական խօսքի անալալ խառնուածքը: Իր «պահակութեան» թանկագին վաստակը:

Յետ-եղեղնեան հայ մամուլի մեծ կորուստներէն մէկն է «Յառաջ»ի չքացումը: Կորուստ՝ թէ՛ Եւրոպայի հայկական գաղութներուն համար, թէ՛ ամբողջ Սփիւռքի համար, եւ ինչու չէ նաեւ Հայաստանի համար: Այդ կորուստով լուծ եղաւ առողջ, ողջամիտ ձայն մը. Հայ խօսքի բեմ մը: Փակուեցաւ շտեմարան մը գրողներու, գրական թէ՛ հրապարակագրական բերքի, տասնամեակներու պատմութիւն մը:

Հիմա որ կը պատրաստուինք դիմաւորելու «Նոր Յառաջ»ի արշալոյսը, ո՛չ միայն ասպարէզային խղճի պարտք է յիշել ու ընդգծել Հին «Յառաջ»ի բեղուն վաստակը, այլեւ պարտինք մեր աշխատանքին մէջ ի մտի ունենալ այդ վաստակի էական գիծերը, վարքը, լրագրական ուղղութիւնները:

Բարի երթ մաղթելով «Նոր Յառաջ» ին, կը սիրենք յուսալ, որ իրենց ձեւական բնոյթին մէջ կը մնան բոլոր այն փոփոխութիւնները, որոնք կ'ընկալուին քիչ մը աւելի մտերմիկ դարձնելու համար թերթ-ընթերցող հազորակցութիւնը, բայց թերթին էութիւնը կը մնայ նոյնը.՝ Պահակութիւն հայ լեզուի, հայ մշակոյթի եւ հայ ոգիի, որքան ալ ամպոտ ըլլան «արեւածագին» սպասող օրերը:

Արդէն պահակութիւնը կ'ենթադրէ վտանգի դիմադրաւում եւ յանդգնութիւն:

Կրնանք մէկ բառով բնորոշել ընթացքը այն անհատներուն կամ խմբակցութեան, որոնք կ'ունենան նոր թերթ հրատարակելու նախաձեռնութիւնը՝ քաջութիւն:

Անպայման շողջողուն չ'ըլլար քաջերու ճանապարհը, բայց քաջութիւնը անկասկած, որ կ'ըլլայ յաջողութեան ճանապարհը:

Կը մտածենք, որ այդպիսին է «Նոր Յառաջ»ի ճանապարհը:

ՊԵՏՐՈՍ ՀԱՃԵԱՆ

ՀԱՅԱՏԱՌ ՄԱՄՈՒԼԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԳՈՅՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԱՆՇՐՋԱՆՑԵԼԻ ԴԵՐԸ

Երբ հայ մարդոց հետ հաղորդակցելու համար կը դիմենք բաբելական այս կամ այն լեզուին, կամ կը գործածենք օտարի այբուբենը, կ'ընդունինք մեր բազմագոյն տեղատուութիւնները, մեր ինքնութեան աղաւաղումը: Օտարներու հետ հաղորդակցելու համար բնական է որ գործածենք օտար լեզուներ, բնական է որ մեր պատմութիւնը եւ գրականութիւնը օտար լեզուներով տարածում գտնեն, բայց հայ անհատը օտար չէ: Փոխանակ հետեւելու հոսանքին եւ բաւարարութիւն տալու զանազան ձեւի օտարումներու, գիտակցական ուստումով մը անհրաժեշտ է, եւ կենսական, հայերը բերել դէպի իրենց լեզուն: Այս կ'ըլլայ յաղթանակ՝ տոկալու եւ տեւելու ճամբուն վրայ:

Արեւմտեան եւրոպայի միակ հայերէն եւ հայատառ «Յառաջ» օրաթերթի դադրեցումը, այս տեսանկիւնէ, ծանր հարուած էր: Թէեւ, օրին, շատեր չէին անդրադառնար հայատառ եւ հայերէն թերթի կարեւորութեան: Այսօր ալ մեծ է թիւը այս ազգավիճակ մտածման հետեւողներու: Եթէ անդրադարձած ըլլային հայերէն թերթի կենսական դերին, «Յառաջ» պիտի շարունակէր հասնիլ իւրաքանչիւրին իր յարկին տակ, քանի որ այդպէս պէտք է ըլլայ տեղեկատուութիւնը: Երէցները, կրտսերները, նորերը, ամէն օր պէտք է որ տեսնէին Մեսրոպի հրաշքին ներկայութիւնը, որ ինքնութիւն ներշնչող է: Հիմա որ, հակառակ դժուարութիւններու, որոնք միայն նիւթական չեն, հոգեբանական եւ բարոյական են նաեւ, կենսական է որ հայ մարդիկ դուրս գալով հանդիսատեսի եւ պարտուողի դերէն, տէր ըլլան եւ միաժամանակ ծառայ:

Հայերէն թերթը հին աւանդութիւն ունի: Մեր պայմաններուն մէջ ան պէտք է որ մտնէ հայոց տունները որակաւոր լեզուով եւ բովանդակութեամբ: Ինչպէս որ Ֆրանսական, ամերիկեան կամ արաբական թերթը ժողովուրդին չի հրամցուիր աղճատ լեզուով, այդպէս ալ հայերէն հրատարակութիւնը պիտի ունենայ լեզուական որակ, որ յաճախ կը բացակայի կարգ մը հայերէն համարուած արտայայտութիւններու մէջ, այդ աղճատ հայերէնը քաջալերութիւն կը գտնէ երբ կ'ըսուի թէ խստապահանջ պէտք չ'ըլլալ... շարտեցներու համար, ինչ որ դռները լայն կը բանայ խեղճութիւններու եւ խեղճացման առջեւ: Այս բժախնդրութիւնը կ'ըլլայ տեսակ

“Նոր Յառաջ” Ի յարգարժան խմբագրութեան.

Ֆրանսահայ հասարակութիւնը հայատառ մամուլէն զրկուած է 1 Յունիս 2009 էն ի վեր: « Յառաջ » օրաթերթի փակումը լուրջ արձագանգներ ունեցաւ ընթերցող եւ մշակութասէր սահմանափակ շրջանակի մը մէջ: Երբ կ'ըսենք ընթերցողներու շրջանակ, այս վերջիններու թիւը, 1000 էն վար էր: 400-450.000 հաշուող ֆրանսահայ գաղութին 1/400-րդը, կամ 0.25 առ հարիւրը միայն: Այս համեմատութիւնը բաւարար էր օրաթերթ մը պահելու. ի հարկէ ո՛չ: Այնպէս որ, ան պատճառներէն զլիւսաւորը դարձաւ Ֆրանսահայ հասարակութեան միակ օրաթերթին փակմանը: Այլեւս աւելորդ պիտի ըլլայ անգամ մը եւս անդրադառնալ եւ ծանրանալ « Յառաջ » ի փակման պայմաններուն վրայ: Մեր նայուածքները պէտք է ուղղուին դէպի ապագան: Յամենայնդէպս, « Նոր Յառաջ » ի ծնունդի այս օրերուն անհրաժեշտ է դասեր քաղել անցեալի փորձառութենէն, եւ վերաբեւոյրել Ֆրանսահայ իրականութեան ներկայ հրամայականները:

Նախ եւ առաջ ջանանք պատասխանել հետեւեալ հարցումին. արդեօք հայատառ օրաթերթ մը անհրաժեշտութիւն է Ֆրանսայի տարածքին վրայ: Իրատես եւ մասամբ յոռետես հայը պիտի ըսէր. ո՛չ: Մենք չենք բաժներ այս տեսակէտը: Իր մայրենիով մամուլ չունեցող հաւաքականութիւն մը իր ինքնութիւնը կորսնցուցած է: Հոս անգամ մը եւս կը շօշափենք տասնեակ տարիներէ ի վեր ծամծմուած հետեւեալ հարցադրումը. հայ ըլլալու համար, հայ զգալու համար հայերէն կարդալ, գրել, գոնէ խօսիլ անհրաժեշտ է, թէ ոչ: Եթէ այսօր ոչ հայախօս մեծ բարերարներ, ոչ գրականագէտ նուիրեալ ազգակիցներ ունի մեր համայնքը, այդ չի նշանակեր թէ այս ուղղութեամբ շարունակելով մեր ազգապահպանումը ապահովուած է: Ապագայ սերունդներուն սպառնացող վտանգը ահաւոր է: Այս իսկ պատճառաւ հայատառ մամուլի գոյատեւումը անհրաժեշտութիւն մըն է անտարակոյս:

Առանց երկարաբանելու մեր մտորումները, ունինք առաջադրանք մը. պէտք է ի գին ամէն բանի, հայերէն օրաթերթը մուտք գործէ կրթական հաստատութիւններէ ներս, առաջարկելով բաժանորդ արձանագրուիլ բոլոր միօրեայ թէ ամենօրեայ վարժարաններուն: Հայ երախան դպրոցին մէջ պէտք է ճանչնայ հայերէն օրաթերթը կամ պարբերաթերթը: Ուսուցիչները պարտին որոշ ժամանակ յատկացնել հայերէն թերթի մը ընթերցանութեան համար: Եթէ խնդրոյ առարկայ օրաթերթը ունի « Մանկական » բաժանում մը, ուսուցչին բեռը կը թեթեւայ զգալիօրէն:

Իսկ ի՞նչ կը վերաբերի « Նոր Յառաջ »-էն մեր ակնկալածներուն, այս վերջինները, ի հարկէ սերտօրէն աղերս ունին ներկայ պայմաններուն եւ միջոցներուն հետ: Ան պէտք է հետաքրքրէ թէ՛ երիտասարդ սերունդը եւ թէ՛ չափահասները, ազատ բեմ հանդիսանայ տարբեր տեսակէտներու: Ան ըլլայ արձագանգ Ֆրանսահայ համայնքային եւ մշակութային գործունէութեան: Կարելի չափով ստանձնէ դաստիարակիչի դերը: Եւ վերջապէս ըլլայ բժախնդիր մեր ոսկեղնիկ լեզուին նկատմամբ:

Բարեկալիքը երթ կը մաղթենք « Նոր Յառաջ »-ին:

ՍՈՒՐԷՆ ՇԵՐԻՔ
Ալֆորվիլ, 09.10.09

մը դպրոց բոլոր անոնց համար որոնք ազգային լեզուին եւ անոր կարեւորութեան կը գիտակցին, կ'ուզեն սորվիլ: «Յառաջ»-ի էջերը այդ դերը կատարեցին ոչ հեռաւոր անցեալին, Շաւարշ Միսաքեանի եւ Շաւարշ Նարդունիի սրտի եւ միտքի արգասիքով, որ անխառն գիտակցութեան կտակ է, իւրաքանչիւր հայու ժառանգութիւն, որուն վրայ պէտք է գուրգուրալ՝ ընդդէմ ամէն կարգի ուրացումներու, զորս երբեմն, իմաստունի փետուրներով զարգարուած, կը կոչենք պատշաճեցում:

Հայերէն թերթի կարեւորութիւնը անսահմանելի է: Նոյնքան անսահման են խոչընդոտները՝ բայց ոչ անյաղթահարելի: Փոխանակ թերթ չստանալու ախտը արդարացնելու, ըսելով թէ «լեզուն անգելք է, գրեցէ՛ք տեղական

լեզուով», կը մեծնանք եթէ ըսենք թէ հայերէն պիտի սորվինք որպէսզի հայերէն թերթը կարդանք:

Հայերէն թերթով մեր ինքնութեան տէր կ'ըլլանք: Ի վերջոյ, պարզ է որ հայերէնն է հասարակ յայտարարը ազգի անդամներուն, հայերէն գիրքն է հայ գրականութիւնը: Տեղատուութիւններու արդարացումով ազգ չի պահուիր, ապագայ չի կերտուիր: Բախտաւոր պարագային թութակաբար անվաղորդայն կարգախօսներ կը կրկնուին:

Այս համապարփակ գիտակցութեամբ պէտք է դիմաւորել հայերէն թերթը, հայերէն թերթերը, հոն ուր հայեր կան, որոնք կ'ուզեն տեւել որպէս այդպիսին:

3. ՊԱՆԱՆ

12 Հոկտեմբեր 2009
Նուագի-լը-Կրան

ԱՌԱՆՅ ՍՓԻՒՌԻ

ՈՒՂՂՈՐԴՈՒՄԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ Է

Մինչև այսօր, երբ «Նոր Յառաջը» արդեն իմ սեղանին է, ես թերահաւատ էի այս խիզախ ձեռնարկի նկատմամբ: Եւ իմ թերահաւատութիւնը անշուշտ իր պատճառն ունէր:

Տասնամեակներ շարունակ ականատես եմ եղել Տարաշխարհի մէջ որեւէ պարբերական, որեւէ դպրոց, որեւէ հայկական կազմակերպութիւն գոցուելու ողբերգական փաստին: Եւ նոյնիսկ Գրիգոր Շահինեանի եւ նրա բազկակիցների ստեղծած «Ահեկանը», որին սիրով եւ զանազան հնարամտութիւններով կարողանում էի աշխատակցել, երկար ժամանակ չդիմացաւ: Ինչն էր պատճառը... Միջոցներ չկային, կամ հայ գրականութեան նոր հոսանքը հաստատող բազկակիցները չուզեցին... Թէ՛ հայաստանեան կամ «հայրենական» գուշակութիւնները հաստատող մի երեւոյթ էր այդ նահանջը... Բայց նոյն գուշակութիւնները մեր այս դարաշեմին աւելի չարագուշակ են դարձել: Գուշակութիւնները իրականութիւն դարձնելու գործին հիմա նուիրուած են «հարազատ իշխանութիւններն ու նրանց հարազատ մտաւորականները»:

Ազգային մշակոյթները վերացնելու եւ մէկընդմիջ ջնջելու նպատակով անցեալ դարի 30-ականների մշակութային յեղափոխութիւնը յաղթանակով աւարտելուց յետոյ Մոսկուայի յօրինած եւ Հայաստանի խամաճիկների ջանքերով «Միայն Արարատի շուքի տակ կարող է ստեղծուել հայ մշակոյթը» կարգախօսը դարձել է Տարաշխարհը կործանելու կոռուան: Եւ ամենից տխուրն այն է, երբ Տարաշխարհի մէջ իրենք իրենց մտաւորական կարծողներից շատ-շատերը սեփական թերարժեքութիւնը ջանում են արդարացնել սրտածմլիկ ու լացացնող այդ իմաստակութիւնը:

«Նոր Յառաջ»ը, որ անպայման դառնալու է եւրոպական շրջանի միակ հայախօս պարբերականը, իր գոյութեան փաստով ինձ ներկայանում է իբրեւ շրջադարձային երեւոյթ սփիւռքահայ կեանքի մէջ: «Նոր Յառաջ»ը, որ սկիզբ է առնում Հայր եւ Դուստր Միաքեանների ութսունամեայ «Յառաջ»ի ծառաբնից, ապացոյց է նաեւ այն ճշմարտութեան, թէ հայ Տարաշխարհը տարրալուծուելու կամ ուծացուելու փոխարէն եկել է մի ճշմարիտ եզրակացութեան, թէ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՉԲԸ

Գրեց՝ ՎԻԼՄ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

ԱՐԱ ԿԻԼԵՐ

Պոլսահայ աշխարհահռչակ լուսանկարիչ Արա Կիլէրի նուիրուած ցուցահանդէս մը տեղի ունեցաւ Սեպտեմբեր 9-էն Հոկտեմբեր 11, Փարիզի Maison Européenne de la Photographie-ի մէջ, Ֆրանսայի թրքական տարուան առթիւ:

Ցուցահանդէսին խորագիրն էր՝ "1950-1960 տարիներու Պոլիսը". կը հրամցուէին տուեալ ժամանակաշերտէն լուսանկարներ՝ որոնք կը ներկայացնէին հասարակ մարդիկ կամ դրուագներ քաղաքին առօրեայ կեանքէն, ստեղծագործութիւններ որոնք Արա Կիլէրի սկզբնական շրջանին կը վերաբերին:

Արա Կիլէր բնիկ պոլսեցի է. ծնած է 1928ին Բերայի թաղամասը, ուր կ'ապրի մինչև օրս: Ուսումը ստացած է Միլիթարեան եւ Կեդրոնական վարժարաններուն մէջ, ապա աւարտած՝ Պոլսոյ համալսարանի Տնտեսագիտութեան ճիւղը: Ուսանողական տարիներէն սկսած է աշխատակցիլ ժամանակ օրաթերթին, գրելով պատմութիւններ եւ կատարելով հարցազրոյցներ: Աշխատակցած է միջազգային բազմաթիւ թերթերու եւ լրատու

Հայաստանով չէ, որ պայմանաւորուած իր գոյութիւնը, այլ բոլորովին հակառակը: Դեռեւս անցեալ դարի 70-80-ական թուականներից գրական եւ մշակութային գործիչների մի խաւ արդէն կատարել էր իր այդ եզրակացութիւնը: Հիմա, մեր ազգային պատմութեան այս զարտուղի ժամանակներին բացայայտուած է Սփիւռքի նկատմամբ սովետական կայսրութեան եւ այսօր էլ ռուսական քաղաքականութեան բուն նպատակը, ինչը եւ հաստատում են «Հայաստանին անհրաժեշտ է ազատուել Սփիւռքի ուղղորդումից» եւ նմանօրինակ «բարեմիտ» յորդորները: Այլեւս ոչ ոք չի կարող կասկածել, թէ ընդհանրապէս հայ գաղթօջախները, որոնց դէմ պայքարի փուլերից մէկն էլ «սփիւռք» վերանունն էր, որպիսի խանգարող ուժ են եղել «ոտքերի տակ ընկած Հայաստանի» վրայով անցնող ռուս-թուրքական համագործակցութիւնը իր վերջնական նպատակին հասցնելու քաղաքական նպատակին:

«Նոր Յառաջ»ը Տարաշխարհի եւ Հայաստանի հայեցի մտածողութեամբ ուժերի համար իւրօրինակ ծրագրային երեւոյթ է:

«Յառաջ»ի վերափոխութիւնը «Նոր Յառաջ»ի ինքնին թելադրում է ոչ միայն Հայաստանի, այլեւ հայ գաղթօջախների նկատմամբ ձեւաւորուած եւ գոյութիւն ունեցող տեսանկիւնի արմատական փոփոխութիւն: Հէնց թէկուզ այն պատճառով որ մեր ազգային մտաւոր ուժը դուրս է եկել եւ դեռ շարունակելու է դուրս գալ Հայաստանից: Այդ հզօր ուժը եւս հայեցիութեան պահպանութեան համար անհրաժեշտ է վերանայել համաշխարհային տարածքի վրայ խափանարարութեան ենթարկուած «սփիւռք»ի պարտաւորական հոգեբանութիւնը... Հետեւաբար, հոգեւոր-մշակութային մարտադաշտի վրայ ինքնապաշտպանութեան ողորմելի ճիգերից անցնել վճռական հարձակումի:

Եւ վստահութիւն ունեւմ մտաւորական ուժերի մարտավարութեան նկատմամբ, քանի որ այսօր ձեռքիս է «Նոր Յառաջը»:

ԿԱՐԷՆ Ա.ՍԻՄՈՆԵԱՆ

գործակալություններու, ինչպէս նաեւ Թայմ, Փարի-Մաշ, Շիերն հանդէսներուն. մաս կը կազմէ միջազգային հոշակաւոր Մակնում լուսանկարչական գործակալութեան:

Ան սկսած է լուսանկարել պարզապէս հաճոյքի համար, բոլորովին անգիտանալով որ լուսանկարչութիւնը պիտի դառնար իր ապագան իսկ, եւ շնորհիւ անոր պիտի տիրանար միջազգային համբաւի:

Կիւլէր լուսանկարած է համաշխարհային անուանի անձնաւորութիւններ, սակայն միշտ ամուր պահելով կապը իր ծննդավայր Պոլսոյ հետ: Լուսանկարչական իր գործիքը պտտցուցած է Պոլսոյ սալաշատակներուն վրայ ու ցոլացուցած պարզ մարդոց կեանքը, անոնց առօրեան: Իր հերոսներն են արհեստատուներ, մանրավաճառներ, բեռնակիրներ, ձկնորսներ, երկաթագործներ, որոնք հետզհետէ կ'անհետանան արդի կեանքի պայմաններու բերմամբ: Ան վկան դարձած է այս հասարակ մարդոց աշխատանքի պայմաններուն եւ ապրելակերպին: Իր նկարներուն մէջ ներկայ են նաեւ անցորդներ, Պոլսոյ ճայերը, շոգենաւերը, փայտաշէն տունները...

Անոր ստեղծագործութիւնները կը ցոլացնեն մեծ քաղաքին եռուզեռը, անցուդարձը, պարզ մարդիկն են որ կու տան անոր լուսանկարներուն ոգին, անոնցմէ իւրաքանչիւրը կարծէք թէ գրի առնուած պատմուածք մը ըլլար:

Նոյն քառանկիւնին մէջ ան յաջողած է ցոլացնել ամբողջ կեանք մը, արտայայտել լոյսի ներդաշնակութիւնը, մանրամասնութիւններ որսալով ճիշդ պահուն, ճիշդ տեղը: Կ'ըսէ թէ յաճախ կ'արթնայ առաւօտեան ժամը 4ին, չփախցնելու համար արեւու առաջին ճառագայթները իր լուսանկարներուն մէջ օգտագործելու առիթը:

Արուեստագէտը հետեւեալ տողերով կը բացատրէ իր կապը Պոլսոյ հետ. "Այս քաղաքին բոլոր ճամբաները ծանօթ են ինծի. հոս՝ սիրահարուած եմ, հոնկէ քալելով դպրոց գացած եմ. ամէն մէկ ճամբու հետ կապ մը ունիմ, յիշատակ մը ունիմ: Պոլսէն զատ ո՛ր կրնայ ըլլալ իմ հայրենիքս: Հո՞ս է իմ անցեալս":

"Սեպտեմբեր 6-7ի դէպքերուն վկայ եղած եմ եւ նկարներ առած, սփռած աշխարհի լրագիրներուն": Արա Կիւլէր համաշխարհային նկարիչը միշտ տէր կանգնած է նաեւ Հայու իր ինքնութեան եւ մշակած իր մայրենին: 1950ական թուականներուն գրի առած է պատմուածքներու հաւաքածոյ մը՝ "Բաբելոնէն վերջ պիտի ապրինք", որ լոյս տեսած է 1995ին, Պոլսոյ Արաս հրատարակչատունէն:

Հետաքրքրական է նշմարել թէ որքան նմանութիւններ կան իր պատմուածքներուն եւ լուսանկարներուն միջեւ, քանի որ իր պատկերները միայն դիտելու համար չեն առնուած, այլ նաեւ կարդացուելու: Անոնք լեցուն են մանրամասնութիւններով եւ կարելի է ընթերցել կրկին ու կրկին:

Աշխարհ գինք կը ճանչնայ իբրեւ լուսանկարչութեան մեծ արուեստագէտներէն մին, սակայն Կիւլէր կը շեշտէ թէ լուսանկարչութիւնը արուեստ մը չէ եւ ինքզինք չի նկատեր որպէս արուեստագէտ: Բայց իր գործերը կը շարունակեն ցուցադրուիլ ամենամեծ թանգարաններուն մէջ:

Սինան, Պալեան... պոլսոհայ մեծանուն արուեստագէտներու շարքին տեղ կը գրաւէ Կիւլէր: Անոնցմէ կը տարբերի այն բանով որ մինչ չէ շեշտուած իր նախորդներուն հայկական ծագումը, Կիւլէր Թուրքիոյ մէջ այսօր ծանօթ է իբրեւ հայ նկարիչ:

Վ. Գ.

**Սուրբ Յովնանէ-Մկրտիչ Մայր
եկեղեցի
Փարիզ**

Շաբաթ Հոկտեմբեր 31

**Տօն Ամենայն Սրբոց
Սկիզբ ժամերգութեանց ժամը
9:00-ին**

Սուրբ Պատարագ ժամը 10:30-ին

- 1 4 0 Ա Մ Ե Ա Կ -

ԿՈՄԻՏԱՍԵԱՆ ՕՐԵՐ ՓԱՐԻՉԻ ՄԵՋ

Կոմիտաս Վարդապետի ծննդեան 140ամեակին առթիվ, Հայաստանի Մշակույթի եւ Ֆրանսայի Մշակույթի ու Հաղորդակցության նախարարություններուն համագործակցությամբ, Հոկտեմբեր 13-էն 18 Փարիզի մէջ տեղի ունեցան շարք մը ձեռնարկներ:

Շարքը սկսաւ Սորպոն համալսարանի "Ռիշըլիէօ" ամփիթատրոնին մէջ համերգ-գիտաժողովով, նիւթ ունենալով Կոմիտասի աշխարհիկ երաժշտութիւնը: Երկրորդ ձեռնարկը տեղի ունեցաւ Հոկտեմբեր 15ին, Սէն Լուի տէ զ'Էնվալիտ տաճարին մէջ՝ նուիրուած Կոմիտասի հոգեւոր երաժշտութեան: Ռոպէր Մլքէեանի ղեկավարութեամբ Հայաստանի սենեկային երգչախմբին տուած համերգին առընթեր, Մհեր Նաւոյեան եւ Անթոնի Ժիրար ներկայացուցին Վարդապետին կեանքն ու ստեղծագործութիւնը, ինչպէս նաեւ անոր վաստակը հայ ազգային եւ համաշխարհային երաժշտութեան զարգացման մէջ:

Ձեռնարկներու զլխաւորը տեղի ունեցաւ Կիրակի, Հոկտեմբեր 18ին, Սալ Կալուի մէջ, մասնակցութեամբ Հայաստանի սենեկային երգչախմբին՝ ղեկավարութեամբ Ռոպէր Մլքէեանի, Սիփան-Կոմիտաս երգչախմբին՝ ղեկավարութեամբ Կարպիս Ափրիկեանի, Նայիրի սենեկային նուագախմբին՝ ղեկավարութեամբ Հայկ Գալսեանի, Արփեճիոն քառեակին, երաժշտագէտ, դաշնակահար Սվեթլանա Նաւասարդեանի, մեներգիչներ՝ Բարսեղ Թումանեանի (պաս), Ճուլիէտա Գալսեանի (մեծօ-սոփրանօ), Յասմիկ Թորոսեանի (սոփրանօ): Հայաստանի սենեկային երգչախումբը ներկայացուց Կոմիտասի 140ամեակին առթիւ Ա. Ահարոնեանի յատկապէս յորինած "Մենաւոր" երգերու շարքը, որու հիմք ծառայած են Կոմիտասի հարսանեկան եւ գեղջկական երգերը:

Այս առթիւ Ֆրանսա ժամանած էր նաեւ Հայաստանի Մշակույթի նախարարուհին՝ Տիկին Յասմիկ Պօղոսեան, պատուիրակութեան մը ընկերակցութեամբ: Նախարարուհին հանդիպում մըն ալ ունեցաւ Ֆրանսացի իր պաշտօնակից Ֆրետերիք Միթերանի հետ: Երկուքին մօտ տրամադրութիւն յայտնուած է մշակութային գործակցութեան նոր համաձայնագիր մը ստորագրելու մասին:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԵՑԷՔ ՆՈՐ ՀԱՌԱՋԻՆ

Abonnez-vous à «Nor Haratch»

Տարեկան սակեր • Prix d'abonnement pour un an

Ֆրանսա • France: 220€

Եռամսեայ վճարում • paiement trimestriel (4x 55 €)

Եւրոպա • Europe: 270€

Հիւսիսային Ամերիկա եւ Գանատա՝ 270€

Այլ երկիրներ՝ 270€

Վճարագիրները *Nor Haratch* անունին
chèques à l'ordre de «Nor Haratch»

77, rue Lafayette, 75009 Paris

Գրամատուցային փոխանցման համար՝

Pour les virements bancaires:

Société Générale - Paris Saint Vincent Paul

IBAN - FR76 3000 3033 2000 0205 8187 329

SWIFT SOGEFRPP

Ֆրանսայի բաժանորդներուն համար վճարումի դիւրութիւն՝
եռամսեայ դրութեամբ

Facilité de paiement trimestriel pour les abonnés en France

**HAY
ARARAT**

EPICERIE FINE ♦ TRAITEUR
ALIMENTATION GENERALE

Produits provenant de plus de 25 pays
Arménie ♦ Grèce ♦ Liban ♦ Russie...

HAY ARARAT

116, rue Etienne Dolet 94140 ALFORTVILLE
Tél. 01 43 762 762